

OKÉNKO

D O F A R N O S T I

V Y D Á V Á F A R N O S T S V . V Á C L A V A V L E T O H R A D Ě

Ročník XXVI.

Prosinec 2017

číslo 12

Vánoční

Na naše cesty jen prach dopadá
i Betlém objala zima
město je těsné pro tolik lidí
Je jich tu zástup, římská armáda
Všechny je sčítá, a kdo je říman
ten ranní hvězdu nevidí

po našich cestách věčně víří prach
kdo bloudí ulicemi
město je těsné pro tolik lidí
přivřené oči skryté v záclonách
na rohu slepec líbá zemi
děkuje těm, jež nevidí

rozbitá okna starých baráků
šejdíři, hráči, popraskané džbány
město je těsné pro tolik lidí
bude v nás místo, místo k zázraku
kdy radost narodí se z panny
nebo jí řeknem, ať se klidí

je v nás jen chlév pro ten pár tuláků
i za něj díky, od úst pára stoupá
město je těsné pro tolik lidí
to v nás je těsno, těsno k zázraku
jsme plní města, vlastní opak
ať naše kroky hvězda řídí

Tomáš Belko

Úvodem

Příliš dlouho jsme zanedbávali sebevýchovu k demokracii, proto nevíme, co bychom si ve správě země měli přát, proto si neumíme zvolit dobré a charakterní politiky. Novinářka paní Petra Procházková si stýskala, že se většina jejich ruských kamarádů novinářů úplně změnila, vidí se v Putinovi. My se do prezidentských voleb těšíme z několika dobrých kandidátů. Pana Pavla Fischera znám léta, je ušlechtilý, statečný, vzdělaný, nezištný, má diplomatickou praxi a státnickou vizi. Ale nepodceňuji M. Zemana, nepřekvapilo by mě, kdyby byl opět zvolen.

V některých dějinných obdobích měla česká církev co říci světu. Škoda, že dnes ne. Nečteme-li našeho nositele Templetonovy ceny, naslouchejme tedy britskému rabínu Jonathanu Sacksovi. Jeho knihu „Důstojnost v rozdílnosti“ - jak se vyhnout střetu civilizací - řadím mezi tři nejdůležitější knihy, které vyšly v tomto roce. Ukázku nabízím níže. /v

BOŽÍ INKOGNITO

Chystáme dárky k Vánocům a už se těšíme, jakou radost a překvapení někomu způsobí. Možná pocítíme i vděčnost od obdarovaných. Lidé, kteří dávají na charitu, nemohou čekat vděčnost, ale hřeje je u srdce to, že někomu pomůžou. Malé děti jsou vděčné Mikuláši nebo Ježíškovi, dokud je rodiče nepoučí, že si dáváme dárky sami mezi sebou a tím napodobujeme Boha, který nám nadělil Zemi i život. Pro nevěřící je Bůh dárce „inkognito“, dobrodinec, který od nich nečeká vděčnost, vždyť oni o něm nevědí! A to ještě netuší, co všechno je pro ně připraveno v jeho nabídce, kterou jim chystá... Budou mile překvapeni - většinou až v hodince poslední - ti, kteří až přijde a zatluče, otevřou. My se těšíme po celý život z jeho darů a jsme za ně vděční - i za ty „nevědčké“... Je to v podstatě náš stálý advent, nebo chcete-li, náš stálý Štědrý den. J. Rybář

„Důstojnost v rozdílnosti“ Jonathan Sacks
- ukázka z úvodní kapitoly

Válka je nespíš tak stará, jako lidstvo samo, zato mír je moderní vynález - ale ten nebyl nikdy úplný. Jen ve 20. století přišlo ve válkách o život přes 100 milionů lidí. ...

Věřící lidé nemohou stát stranou, jsou-li druzí vraždění ve jménu Boha nebo svaté věci. Je-li náboženství vyzýváno k ospravedlnění konfliktu, náboženské hlasy se proti tomu musí ozvat. Jestliže je víra naverbována do

válečného tažení, pak musí zaznít stejně silný protihlas ve jménu míru. Nebude-li náboženství součástí řešení, bude zcela jistě součástí problému samotného. Mír v našem ještě neplně vykoupeném světě znamená žít s těmi, kdo vyznávají jinou víru a mají odlišné náboženské texty. ... Čeká nás důležitý rozhovor. Dokážeme spolu žít pohromadě? Dokážeme poskytnout jeden druhému prostor? Jsme schopni překonat dlouhou minulost odcizení a vzájemné hořkosti? Dokážeme v lidském „ty“ zahlédnout střípek božského „Ty“? Dokážeme rozpoznat boží obraz v člověku, který není k našemu obrazu? Bůh se s námi občas setkává v tváři cizince. Globální věk učinil z našeho světa společnost cizinců. To bychom neměli vnímat jako ohrožení naší identity, nýbrž jako volání po mnohem obtížnější mravní a duchovní velkorysosti, než jakou jsme si kdy dokázali představit. Dokážu já, žid, rozpoznat boží obraz v někom, kdo není k mému obrazu: v hinduistovi, v sikhovi, křesťanovi nebo muslimovi? Dokážu to, aniž bych se cítil upozaděm, ale naopak obohacen? A co to udělá s mojí vírou, jež mne až dosud poutala k těm, kdo jsou stejní jako já, a která teď musí vytvořit prostor těm, kdo jsou jiní a mají odlišný výklad světa. ...

Žádná civilizace nemá právo se násilím ustanovit nad ostatními. Bůh nám ukládá ctít svobodu a důstojnost těch, kteří jsou jiní než my. Důstojnost v rozdílnosti je víc než jen náboženská idea. ...

K VÁNOCŮM

Snažil jsem se motivovat lidi, aby pokročili - od pouze sentimentálního prožívání Vánoc jako "čekání na Ježíška" - ke zralému a sociálnímu chápání poselství o vtělení Boha v Ježíši Kristu. My františkáni jsme vždy věřili, že vtělení bylo zároveň už vykoupením, protože Ježíšovým narozením dal Bůh jednoznačně najevo, že je dobré být člověkem a že Bůh je na naší straně.

Už před dvaceti roky jsem si myslel, že je třeba žít zralé křesťanství na této zemi. Účinné zvěstování Ježíše je natolik naléhavé, že nesmíme dopustit, aby tento velký svátek - jímž Vánoce jsou - a adventní příprava na ně, byly jakkoli rozředěny. Teď jsem ještě více přesvědčen, že je tato potřeba ještě aktuálnější. Ježíš svou zvěst spojoval s tím, co nazýval příchodem "Božího království", ale my se často spokojíme s roztomilým příchodem děťátka, jež od nás žádá něco málo v tom smyslu, že se něčeho vzdáme, že vyjdeme někomu vstříc, že budeme pěstovat vzájemnost, nebo že budeme rozebírat vybrané pasáže z Bible či něco z aktuálního Ježíšova učení. Sentimentalita, definovaná jako strojené emoce, může ve skutečnosti maskovat to, že se skutečnému vztahu vyhýbáme a že jej právě sentimentalitou nahrazujeme, jak to ostatně vidíme i ve svých mezilidských vztazích.

My, katolíci musíme připustit, že jsme trvale pokoušeni vyhýbat se lekcionáři a Božímu slovu kvůli svým soukromým zájmům a zbožné úctě, které však obvykle mají sotva nějaký potenciál nás změnit nebo zpochybnit naši domýšlivost. Slovo Boží nás ale konfrontuje, obrací a utěšuje; a to v tomto pořadí. Utrpení, nespravedlnost a devastace dosáhly na této planetě už takového rozměru, že se zkrátka nemůžeme spokojit s jakýmsi infantilním evangeliem nebo infantilním Ježíškem. Ve skutečnosti tomu tak bylo vždycky.

Slavení Vánoc neznamená sentimentálně čekat na chvíli, až se narodí děťátko. Mnohem víc znamená žádat, aby se narodily dějiny (viz Řím. 8,20-23)! Nijak dějinám neprospíváme, když z Ježíše, věčného Krista, činíme věčné děťátko, Jezulátko - schopné od nás vyžadovat jen nepatrnou dospělou reakci anebo vůbec žádnou.

Člověk se vlastně diví, jaké myšlenkové rozpoložení v nás udržovalo představu Ježíše pouze jako malého miminka. Možná to bylo jakési "miminkovské křesťanství".

S miminkem se můžeme objímat neb mazlit, ale jakákoli spiritualita, která se příliš soustředí na Jezulátko, nejspíš ještě nebude připravena na plnohodnotný a odpovědný život. Máme-li věřit biblickým textům, Bůh si přeje přátele a partnery, lidi, kteří jsou jeho obrazem. Vypadá to, že Bůh si od nás přeje dospělé náboženství a zralou, svobodnou reakci. Bůh má rád dospělé partnery, schopné si vzájemně dávat i brát, a my se nakonec stáváme právě takovým Bohem, jakého milujeme. Tím si můžeme být jisti.

Chápu, odkud pochází taková oddanost

KRISTOVA CÍRKEV JE ...

Církev, která zve. Církev otevřených dveří. Hřejivá, mateřská církev. Církev porozumění a soucitu, přemýšlení a radosti. Církev, která se směje s lidmi a která s nimi pláče. Církev, které není nic cizí a která neodsuzuje. Lidská církev, církev pro nás. Církev, která čeká na svoje děti jako matka. Církev, která hledá své děti. Církev, která se zajímá o lidi tam, kde jsou: v práci a při hře, v továrně a na fotbalovém hřišti, mezi čtyřmi stěnami vlastního domu. Církev slavnostních dní a církev každodenních starostí. Církev, která nevyjednává a nesjednává, nestanoví podmínky a nevyžaduje výkon. Církev, která nepolitizuje. Církev, která nemoralizuje. Církev, která nevyžaduje ani nevystavuje osvědčení o dobrém chování. Církev malých, chudobných a neúspěšných, unavených a přetížených, ztroskotávajících a ztroskotaných v životě, v povolání, v manželství. Církev těch, kteří stojí ve stínu, plačících a zarmoucených. Církev hodných ale i nehodných, svatých ale i hříšníků. Církev - ne zbožných slov, ale tichých skutků pomoci. Církev lidu.

*Kardinál Franz König (1905 - 2004)
ve své závěrečné řeči na konci Druhého vatikánského koncilu 8. prosince 1965.*

tomu či onomu Jezulátku; oddanost známému *Santo Niño* na různých místech, je však značně vzdálená působivosti a síle biblického pozvání k jednoznačně dospělému "napomáhání" (Řím. 8,28), svobodné "účasti" (Filip. 3,10) a lásce svobodných a zralých lidí v Bohu (Efez. 4,13). Můžeme si hodně důvěřovat, protože v prvé řadě Bůh důvěruje na nás.

Kristus, o kterého prosíme a na něhož čekáme, v sobě zahrnuje naše plné narození i další zrození dějin a stvoření. V tomto smyslu můžeme říci "Přijď, Pane Ježíši" - s novým porozuměním a s vědomým nadšením!

Richard Rohr

VE Vatikánu zuří tajná válka proti papeži Františkovi

Papež František je jedním z nejvíce nenáviděných mužů světa. Ovšem ti, kdo ho nenávidí, nejsou ateisté, protestanti nebo muslimové. Mimo církev jde o osobnost, která je pro svou skromnost a pokorou mimořádně populární. Od okamžiku, kdy se kardinál Jorge Bergoglio stal v roce 2013 papežem, jeho gesta a činy vzbuzují úžas veřejnosti: při návštěvě Spojených států jezdil v malém fiatu, nosil si svá zavazadla a hradil účty v hotelích. Když byl tázán na homosexuály, odpověděl: „Kdo jsem já, abych soudil“, a nakonec myl nohy muslimským uprchlícím.

V rámci katolické církve však František vyprovokoval především mezi konzervativci obrovské vášně a antipatie. Někteří se dokonce děsí toho, že by mohlo v rámci církve dojít ke značnému otřesu či dělení. Vzhled do těchto tenzí v rámci největší náboženské organizace přináší obsáhlá reportáž *The War against Pope Francis*, kterou pro *The Guardian* napsal Andrew Brown.

„Nemůžeme se dočkat, až umře. To, co si o něm říkáme v soukromí, je nepublikovatelné. Kdykoli se potkají dva kněží, mluví o tom, jak hrozný Bergoglio je... je jako Caligula. Kdyby měl koně, udělal by z něj kardinála,“ stěžuje si Brownovi v textu nejmenovaný britský prominentní představitel církve a okamžitě dodává: „Nic z toho, co vám říkám, nesmíte tisknout. Jinak by mě vyhodili.“

Tato směs strachu a nenávisti je pro Františkovo přijetí charakteristická. Brown popisuje, že základním kamenem sporu mezi papežem a konzervativci se stala jeho výzva, aby rozvedení, znovu sezdaní věřící, a dokonce nesezdané páry vychovávající děti mohli přistupovat ke svatému přijímání. Papež v tomto ohledu nežádá revoluci, tato praxe bývá už často běžná. Zlomová na tomto kroku je skutečnost, že by došlo k byrokratickému uznání něčeho, co církev stále hlásá jako nepřijatelné. Papežův liberální přístup pouze umocnil konflikt mezi dvěma proudy, z nichž jeden zastává názor, že církev se musí poučit z toho, jak se mění svět, a druhý naopak tvrdí, že církev musí nastolovat světu svou agendu. Z odlivu věřících v posledních dekáдах pak viní oba proudy sebe navzájem. Může za to přílišná benevolence, nebo naopak přílišná zkostnatělost. „Co byl komunismus a nacismus ve 20. století, to je dnes homosexualita, ideologie propagující právo na interrupci a islámský fanatismus,“ tvrdí jeden z konzervativních kardinálů a papežových oponentů Robert Sarah. Brown nabízí fascinující vhled od politických bojů ve Vatikánu. A ukazuje i na jeden paradox: jak silné až autoritativní postavení papeže Jana Pavla II., který byl konzervativní v otázkách společenského a sexuálního uvolnění, položilo zároveň systémové předpoklady a mechanismy i pro liberální kroky papeže Františka.

Pavel Turek,

Týdeník Respekt, 4.11. 2017

Kardinál Dominik Duka sklídil kritiku za to, že po volbách poslal gratulační dopis Tomiu Okamurovi. Napsal sice i ostatním stranám, ale v listě pro SPD, která otevřeně šíří nenávisť k různým skupinám obyvatel, napsal: „Jsem přesvědčený, že nás spojuje péče o bezpečí lidí v naší zemi i řada jiných témat.“

Je to nešťastná formulace, protože vytváří dojem, že jde o etablovanou stranu, s níž katolická církev sdílí hodnoty. V reakci na kritiku kardinál napsal další dopis, kde se rozčílil, že nepotřebuje rady. „Nepovažuji se totiž ve svém věku za nějakého uličníka, který musí poslouchat, co mu velí lidé akademicky vzdělaní, kteří se ve skutečnosti cítí být běžným lidem nadřazení.“

To je ale nepochopení debaty. A je překvapivé, že zástupci církve, která lidem radí, jak mají žít, vadí něčí rady. Tak už to prostě chodí, že jsou na nějaká témata rozdílné pohledy. V citované větě je však podstatná zmínka o údajném pocitu nadřazenosti u vzdělaných lidí. Opravdu takhle nejvyšší reprezentant katolické církve vidí mimo jiné své vzdělané věřící? Chtělo by se napsat: nenadřazuje se tak nad ně?

Ale tenhle argument se nemá používat. Je to finta na oponenty, když si nevíme s jejich názory rady. Když někoho označíte nálepkou, že se povyšuje nad druhé, dáte mu černé znamení. Proto s tímto termínem tak často pracovala totalitní propaganda, vzpomeňme na projev herečky Jiřiny Švorcové o Chartě 77. I ona mluvila o „ješitné nadřazenosti“ signatářů.

Dominik Duka je ctěný muž, který před rokem 1989 projevil odvahu, má vzdělání, rozhled, zastupuje velmi vážnou instituci. A jeho církev právě stojí na jasných hodnotách, může se tedy zlobit na lidi, že ty hodnoty chtějí hájit? Je povyšováním přesvědčení, že se nemá druhým neustále hrozit, nadávat, zastrasovat je? To není povyšování se nad nějakou částí společnosti, ale polemika s konkrétními politiky.

Kardinála nikdo nevnímá jako uličníka, kdyby ano, tak s ním nepolemizují. Právě proto, že se těší takové úctě, vzbuzuje ochotu s ním vstupovat do polemiky. Odhánět lidi jenom proto, že mají jiné názory, a ještě je označit dnes populárním: „to jsou ti s tím vzděláním“, je nejen chybné, ale i krátkozraké. Jistě si mohl všimnout, že třeba v debatě o zdanění církevních restitucí hájí katolickou církev velice často právě oni vzdělanci. Mnohdy dokonce jen oni.

Přišel čas, kdy se nemá společnost rozdělovat, je třeba ji spojovat. V tom úkolu je kardinál klíčovým spojencem. I proto ale musí snést polemiku, které se jindy, když je řeč o druhých, tak rád účastní.

Erik Tabery, Respekt 47/2017

Italská církev mění záměry. V rozdělování peněz z daňových odpisů snižuje rozpočet na činnost spojenou s kultem a zvyšuje sociální pomoc. Na počátku tohoto století byla hlavní prioritou episkopátu výstavba kostelů v nových městských čtvrtích. Nyní je nejdůležitější pomoc potřebným: bezdomovcům, migrantům a nezaměstnaným. V posledních letech se prostředky určené k těmto cílům navýšily o 60%. V letošním roce na ně episkopát určil 150 milionů euro.

Působení církve v této oblasti se setkává s uznáním sociálních pracovníků. Katolické

instituce pohotově vyplňují mezery ve státním sociálním systému, dokáží se přiblížit těm, na které se oficiální pomoc nevztahuje nebo je nechce podporovat. Stalo se to například v Janově, kde město odmítlo přijmout emigranty a církev jim postoupila své prostory. Prostředky určené na charitativní činnost rozděluje italský episkopát mezi všechny diecéze. Polovinu dělí rovně mezi všech 228 diecézí a druhou polovinu v poměru k počtu obyvatel.

zprávy Vatikánského rozhlasu 18.10.2017

O SVOBODĚ A NÁBOŽENSTVÍ

- se jmenuje kniha Jonathana Sackse. Autor je rabín, britský Lord, filosof, teolog, profesor. Nabízí třicet šest zamyšlení nad věčně živými tématy biblických příběhů.

Zdeněk A. Eminger vybral dvanáct myšlenek autora, aby nás uvedl do jeho myšlení:

Čeníme-li si své víry, pochopíme hodnotu víry druhých. Možná, že budeme svou vlastní víru považovat za diamant a víru druhého za rubín, víme však, že obojí jsou drahé kameny.

Dokážeme spatřit Boží přítomnost v tváři cizince?

Judaismus byl prvním náboženstvím, potýkajícím se s realitou globálního rozptýlení.

Průměrný západní supermarket nabízí spotřebitelům takové možnosti výběru, jaké ještě před stoletím nebyly dostupné ani králům.

Západ jen obtížně chápe, jak cizí až dekadentní se jeho kultura jeví těm, pro něž je zahraničním importem. Pro civilizace se sta-

rověkým duchovním dědictvím představuje důraz na spotřebu cosi degradujícího a pro ty z nich, které v honbě za bohatstvím zaostávají, je hluboce vylučující.

Konzumní společnost je udržována v chodu nekonečným procesem stimulace, uspokojení a opětné stimulace tužeb. Jedná se spíše o závislost než o hledání naplnění.

Jednota v nebi vytváří rozmanitost na zemi.

Univerzální povaha mravních záležitostí není něco, k čemu dojdeme tím, že budeme univerzální, ale tím, že budeme partikulární.

Lidské bytosti lžou a jsou v neustálém sporu. Když Bůh vezme pravdu a mrští s ní o zem, znamená to: aby se život dal žít, pozemská pravda nemůže být totéž co pravda v nebi.

U každého ekonomického systému si musíme položit otázku: Chová v úctě lidskou důstojnost? Přispívá k vědomí sebeúcty? Podporuje tvořivost? Umožňuje každému sdílet materiální dary tohoto stvořeného světa? Vytváří prostředí, v němž je na každého pohlíženo stejně - na zaměstnance i zaměstnavatele, chudé i bohaté?

Žádné náboženství samozřejmě nemůže být ztotožňováno s jedním určitým ekonomickým řádem.

Tváří v tvář tragédii se odpuštění snoubí s nadějí. Není to jen jakýsi mravní luxus, jakási volitelná možnost, určená světcům. V určitých dobách je to jediná cesta houštím nenávisť do otevřeného prostoru koexistence.

Děsivý byl pohled na „českou pouť do Moskvy!“ Pitvoření a ponižování před kremelskými pány samo o sobě děsivé nebylo. Nebylo totiž překvapivé. Takto se vůdce pouti pitvoří a ponižuje před kremelskými a pekingkými pány už skoro pět let. Nechápu ty politiky, kteří se nad tím slovně pohoršují. Konat měli, ne se pohoršovat. Že nekonali - poutník viděl, že si to všechno může dovolit. On viděl, že se může pitvořit a ponižovat, až český národ k samé zemi ponižil. A tak zbývá říci s Bibli kralickou „Kdo škodí, škod ještě, a kdo smrdí, smrd ještě. Aj, přijdu brzo, odplata má se mnou“ (Zj 22, 11-12).

Jenže ani útěcha z Apokalypsy nemůže zastřít onen děs. A ten plyne z rafinované hry, kterou s námi všemi sehrála kremelská mašinerie. Nejdřív se objeví článek, chválící ruskou okupaci ze srpna 1968 - pak se čestí politické naštvou a vyzvou poutníky v Moskvě, aby protestovali a ti se „pochlapí“ a protestují - a kremelští páni se okázale bijí v prsa - a nařídí článek stáhnout a jeho autora poslat na Sibiř - a poutníci náhle vypadají jako obránci českých národních zájmů. Že to celé byla zjevná habadůra, Potěmkinova vesnice podle nejlepších kremelských tradic, to našťástí leckteré české novináře napadlo (ješitnost nedovolí mi nepřipomenout, že jsem to tweetoval o den dřív, než o tom Respekt začal psát). Proč je to tak děsivé? Protože se tím názorně předvedlo, jak velkou, zkušenou a prohnanou moc má za sebou pitvorný moskevský poutník. Jak bezbrannou se ukazuje česká veřejnost - ne vůči tomu jednomu pitvorovi, ale vůči této moci. Jak česká veřejnost bezelstně obdivuje Potěmkinovy vsi a okusuje špeky, které jí tato moc předvádí. Obdivuje a okusuje - a kráčí tam, kde ji kremelská moc chce mít.

Budou zase prezidentské volby. Při těch minulých se moc této moci prokázala dokonale. Nechť není zapomenuto, že to byl Václav Klaus junior, kdo tehdy jako první vypustil pomluvu, že Karel Schwarzenberg „neumí česky“. Bylo sice Klausovi vzápětí odpovězeno, že Schwarzenberg česky umí dokonale, ba naopak je jeho čeština bohatší o archaické výrazivo, ale že má vadu hlasivek, což věru není vada morální. Jenže tato obhajoba vyvolala další Klausův protiútok, tentokrát radikálnější - pomluvu o údajné kolaboraci Schwarzenbergova otce. Za pár dní, ba hodin celá česká scéna nemluvila o ničem jiném, než jestli je Karel Schwarzenberg „Němec“, „Sudeták“, ba „nácek“. Až zpětně začalo být zřejmé, že nešlo o náhodu, nýbrž o promyšlený plán, jak strhnout pozornost k vymyšlené absurdní kauze, jak odvést všechnu debatu od skutečných kauz Schwarzenbergova protikandidáta. Ale to už bylo pozdě. - Ne, ten plán byl příliš mazaný, než aby ho vymyslel Klaus junior. Ne, nepochybuje, že pro příští prezidentské volby jsou plány připraveny.

LN, 28.11.2017

Tisíckrát mohou politici opakovat na všech mezinárodních fórech, že základem nového světového uspořádání musí být obecní respekt k lidským právům - a nic to nebude platné, pokud nebude tento imperativ vyrůstat z respektu člověka k zázraku bytí. (...) Tento imperativ musí vycházet z lidské transcendence. Transcendence jako chápající ruky podávané blízkému člověku, cizinci, lidské komunitě, všem živým tvorům, přírodě, vesmíru. Transcendence jako hluboce a radostně prožívané potřeby být v souladu i s tím, co nejsme my sami, čemu nerozumíme, co se nám zdá vzdálené časově i prostorově, ale s čím jsme přesto tajemně spojeni, protože to spolu s námi tvoří jediný svět. Transcendence jako jediné skutečné alternativy zániku.

z projevu Václava Havla při převzetí Medaile svobody ve Filadelfii 4.7.1994

MŮJ PRADĚDEČEK TGM

rozhovor s Charlottou Kotíkovou, pravnučkou T. G. Masaryka

Charlotta Kotíková, dnes nejbližší žijící příbuzný prvního československého prezidenta a žije v newyorském Brooklynu a v Praze. Její miniaturní malostranský byt, kde jsme se sešly, je plný knih, obrazů a všelijakých předmětů připomínajících slavnou rodinu - včetně sádrových odlitků někdejších živých rukou. Rozhodně žádný přepych, spíš si tu připadáte jako u studentky. A kabát je lepší si oblékat až za dveřmi, jinak hrozí, že prudším pohybem v úzké předsínce zdevastujete kuchyňský kouteček, eventuálně přilehlou koupelničku. Drobné, bystré, skromné, v důležitých věcech však nekompromisní Charlottě Kotíkové to ale takto určitě vyhovuje, nikdy prý nechtěla nic moc vlastnit. Ostatně když v roce 1970 s nemluvnětem v náručí z Československa odcházela, kromě pár plínek pro synka tu vše nechala. V tom se podobá svému pradědečkovi, kterému prý na osobním bohatství, dokonce ani na bohatství rodiny nikdy nezáleželo. Jeho busta, trůnící na skříni, na mě ostatně po celý rozhovor přísně dohlížela.

Pradědečka jste osobně nemohla poznat, narodila jste se pár let po jeho smrti. Máte po něm nějaký předmět na památku? Něco, čeho se dotýkal a co vám ho připomíná?

V Brooklynu mám na svém stole něco z jeho psacího stolu - skleněný žlábek, kam si dával psací pera a naostřené tužky. Denně se na to dívám. On si vše zapisoval a tupé tužky nesnášel.

Pozorujete na sobě nějaký masarykovský povahový rys?

Já myslím, že by bylo nesprávné přirovnávat se nejenom k panu prezidentovi, ale vůbec k členům té rodiny, kterých si velice vážím. Nechtěla bych se sama stavět do světla, jestli mi rozumíte, spíš se snažím být neviditelná, i když se mi to tu tedy moc nedaří. Ale řekla bych, že mám v sobě určitou obsesivnost, nutkavost - třeba zrovna ty tužky. Ostře ořezanými tužkami jsem úplně posedlá. A taky

sklon pořád pracovat, ještě víc a ještě něco víc. A když si člověk myslí, že něco nejde, tak si dokázat, a taky světu dokázat, že to jde. Vlastně bych řekla, že je to tvrdohlavost. Jen nevim, jestli má původ v Masarykově rodině. Protože jestli byl někdo výjimečně pracovitý, byl to pan doktor Emanuel Poche, můj tatínek. On měl naprosto přesný denní rozvrh: vstával v šest, šel na procházku, pracoval, pak svačina, oběd, večeře v sedm hodin a nikdy jinak. Absolutně přesný, jako hodinky.

Lenořit s takovými geny z obou stran by asi bylo docela těžké...

No právě. Otcovu dochvilnost jsem ovšem nezdědila, jen tu posedlost neustále pracovat. Což možná souvisí s nějakým nedostatkem sebedůvěry, když má člověk potřebu sám sebe pořád prací přesvědčovat o vlastní existenci.

Je pravda, že prezident Masaryk i jídlo považoval za ztrátu času?

Ano, o tom se u nás mluvilo, protože moje máma se svou starší sestrou Annou jezdily do Lán za dědečkem docela často na víkendy. A tam byla svačina - pochopitelně v určitou přesnou dobu. Ale u svačiny se muselo mluvit jen o důležitých věcech a na to se máma s tetou musely předem připravit. Žádné tlachání. Že by se povídalo třeba o počasí, to neexistovalo. A když už se mluvilo o počasí, pak třeba o tom, jaký má vliv na zemědělství nebo na lidi - prostě ta rozmluva musela vždycky mít téma, které bylo nutno předem prostudovat. Anebo se mluvilo o školství, o politice - zkrátka máma s tetou musely vědět, co se děje, a nejenom tady, i ve světě. Vždycky to muselo vyústit v to, že se něco nového naučily anebo do debaty samy dodaly. Ta svačina, to jídlo samo, to kousání v podstatě nesmělo trvat moc dlouho, protože při tom se moc mluvit nedá. Jídlo zkrátka nebylo primární.

Byl pan prezident takhle přísný i na malé děti?

Určitě byl, hlavně na svoje děti. Ale ono se to vlastně nebralo tak, že je přísný. Prostě když lidé zjistí, že určitým životním stylem něčeho dosáhli, což on tedy dosáhl, tak o té cestě nepochybují. A proč by to neměl uplatňovat i na ostatní? Byl přesvědčen, že jim tím pomůže taky docílit něčeho vyššího, než je třeba jen zájem o jídlo. Prý měl pan prezident u stolu něco, čemu říkal holubník. Co to bylo? Byla to polička se spoustou příhrádek, kam si třídil spisy. Teta Anna to pak ještě dlouho měla u sebe. Víte, já si myslím, že pradědeček by určitě měl rád computery, kdyby v jeho době existovaly. Protože v tom holubníku si třídil písemnosti podle témat. A počítač by mu umožnil mít ty fajly, ty složky, v perfektním pořádku. On by jistě computery obdivoval, protože by mu pomáhaly neztrácet čas a okamžitě čerpat informace. Měl obrovskou knihovnu, protože neustále vyhledával nové informace, všechno ho zajímalo. V podstatě to byl velice zvědavý člověk. A musel mít knihovnu perfektně utříděnou, aby věděl, kam sáhnout. Nemohl mít knihovnu, ve které se to tak různě povaluje. (díívá se s úsměvem na své knihy)

S takhle náročným člověkem asi nebylo lehké žít.

Určitě nebylo. Protože ty požadavky... vlastně to ani nebyly požadavky, považovalo se to zkrátka za samozřejmost. Když já můžu být takový, no tak vás přece nebudu podceňovat, ale budu od vás očekávat totéž. Pan prezident si určitě o sobě nemyslel, že je výjimečný nebo bezchybný, jak se někdy prezentuje.

Záleželo mu na tom, jak vypadá? Na koni mu to například velice slušelo.

Byl elegantní, na čemž si dával záležet. Ano, na koni mu to slušelo. Ovšem to je taky zajímavé, když se na to člověk podívá z takového PR pohledu: ono je dobré být na koni, protože jste vyšší než kdokoli jiný.

Přirozený vůdce by zkrátka měl být ten nejvyšší?

Právě. A on to dobře odhadl. Ale svého postavení nikdy nezneužil. Jeho cíle byly ušlechtilé. Rozhodně nechtěl nic pro sebe a svým způsobem ani pro rodinu. Dokonce bych řekla, že rodina to s tou jeho obsesivností, jak pracovní, tak tím, že chtěl pro český národ získat větší práva, neměla lehké. Říkalo se „tatiček Masaryk“ - ale doma tedy „tatiček“ nebyl. Doma to byl „otec“.

Jaké to bylo, chodit v Praze v 50. letech do školy a být pravnučkou TGM?

Lehké to nebylo. Ale když jste z takové rodiny, už vlastně nemáte co ztratit. Bylo to trochu jako: „Proletáři všech zemí, spojte se. Nemáte co ztratit než své okovy.“

Nebyl problém už v tom, že jste se jmenovala Charlotta?

No to víte, že byl. Vždyť já jsem svoje jméno ani nemohla mít v občanském průkazu - už za Němců mě přejmenovali na Karlu a za komunistů jsem oficiálně taky musela být Karla. Ono to ale bylo ještě horší: moje dívčí jméno bylo Charlotta Pocheová. Ale protože to neuměli skloňovat, tak mě v některých dokumentech psali jako Karlu Pochovou. Prostě vytvořili jinou osobu. Kdybych si chtěla změnit identitu, líp bych to nevymyslela.

Učili jste se ve škole o TGM?

No jistě - že to byl strašný člověk. Nepřítel lidu, vrah, který střílel do dělníků.

Učitelům nebylo trapné, mít vás při tom ve třídě?

Ale vždyť tomu tenkrát nikdo nevěřil! Byla to fraška. Já chodila do základní školy tady na Malou Stranu - a tam to tedy nikomu nevadilo. Ale v Pionýru jsem nebyla - ani by mě tam nechtěli.

Neříkejte, že jste se chtěla stát pionýrkou.

No to samozřejmě ne! O tom ani nebylo potřeba mluvit.

Jak se vám nakonec podařilo vystudovat?

To bylo opravdu těžké. Už maturita na gymnáziu v Hellichovce byla problém. Patřila jsem do skupiny žáků se špatným původem, která měla být vyloučena ze školy těsně před maturitou. Zkrátka cílem bylo, abychom tu maturitu neměli. Na té škole ale bylo pár starších profesorů, měli blízko do penze, takže se tolik nebáli. Ti řekli, že z toho udělají skandál, když tihle žáci s dobrými známkami nebudou moct odmaturovat. A vedení školy zřejmě usoudilo, že jim to za ten skandál nestojí. Takže nás k maturitě pustili. Ale trvalo to pak pět let, než jsem mohla jít studovat dál - i když jen večerně.

Cíli jste zároveň musela pracovat. Kde jste nastoupila?

Nejdřív v Židovském muzeu - to byla jediná organizace, která byla ochotná mě přijmout. Protože jinak se mě nikdo nechtěl dotknout ani bidlem - říká se to tady tak? Problém byl, že na mých papírech vždy stálo - ale to jsem se dozvěděla až mnohem později: Matka Charlotty Pocheové je Herberta Masaryková! A tím to bylo vyřízené. Jenže v té době kdybych nepracovala, byl by to testní čin příživnictví. To bylo nebezpečné.

Tehdy ještě žila Hana Benešová. Stýkaly jste se?

Ano, vídala se občas s tetou Aničkou i s mámou a já se k tomu někdy připlétla. Nezapomenu, jak jsem od ní dostala nádhernou kytku k promoci. I k narození Tomáše, mého staršího syna, mi poslala kytici a krásný dopis.

Do vaší rodiny patřila řada slavných malířů: Antonín Slaviček, Herbert Masaryk - váš dědeček nebo váš nevlastní bratranec Mikuláš Medek... Vy jste nikdy neměla ambice malovat?

Ale ano, zkoušela jsem to. Moc pěkně jsem například kopírovala, hlavně sochy. Já jsem dokonce měla nastoupit na střední výtvarnou školu, jenomže jsem najednou dostala takový strach! Snad právě proto, že kolem mě bylo tolik nadaných lidí. Prostě to ráno, kdy jsem měla jít poprvé do té školy, jsem řekla, že to nezvládnu. Tak jsem tam nešla. U nás doma to bylo tak, že rodiče se rozvedli, když jsem byla ještě malá. Ale byli dále ve velice přátelském vztahu, za což jsem jim vděčná. Ovšem ani jeden z nich mi nikdy neřikal, co bych měla dělat. Vždycky jsem slyšela: „No to si musíš rozhodnout sama.“ Odpovědnost byla jen na mně, i když mi ještě nebylo ani patnáct.

Máte nějaké vysvětlení pro to, že muži

z Masarykova rodu, až na výjimky, jako byl právě TGM, se nedoživali vysokého věku? Že v té rodině bylo tolik předčasných a tragických úmrtí?

Nevim. Někdy si myslím, že za to může nějaká vyváženost života, rovnováha vesmíru. V té rodině je na jedné straně příliš mnoho výjimečnosti - což je na druhé straně vyváženost tragédiemi.

Když jste v roce 1970 emigrovala do USA, pomohlo vám nějak, že jste pravnučka prezidenta?

To ne. Já jsem to ani nikomu neříkala. Víte, když je člověk z takové rodiny, buď z toho může být, nebo si to naopak musí odpracovat. A já se spíš snažím si to odpracovávat, zdá se mi to správnější. Navíc v Americe se moc nedá na nějaké zásluhy předků. A když už bych se tam chtěla chlubit příbuznými, nebyl by to pan prezident Masaryk, ale spíš jeho žena Charlotta, moje prababička, jejíž předci připluli do Ameriky na Mayflower. (anglická plachetnice, která přivezla v roce 1620 z Anglie do Ameriky skupinu anglických puritánů známých jako Otcové poutníci, první osadníci) Ti puritáni jsou předci mé prababičky.

Vaše prababička, po níž máte křestní jméno, pozdější manželka prezidenta Masaryka, byla z 11 dětí, z nichž všichni měli vysokoškolské vzdělání. To asi tehdy nebylo samozřejmé, že?

V určité třídě bylo. Její tatínek Rudolf, který si mimochodem nepřál, aby si Tomáše vzala, chtěl, aby jeho dcery, kdyby se nevдалy nebo ovdověly, mohly být samostatné; což byl v té době dosti moderní názor.

Prababička Charlotta má vlastně velkou zásluhu na českých dějinách, i když se o tom moc nemluví. Byla to prý ona, kdo prezidentu Masarykovi po hilsneriádě rozmluvil jeho nápad emigrovat do USA.

Máte pravdu. Já myslím, že ona byla ještě tvrdohlavější než on - jestli je to vůbec možné. (směje se) Prostě v ní byla velká cílevědomost: když se něco začne, musí se to také dokončit. A ty ses rozhodl, že tomu národu pomůžeš, tak mu musíš pomoci, není správné utéct od rozdělané práce. To jsou typičtí puritáni se svou přísností.

Je pravda, že v Brooklynu bydlíte kousek od místa, kde se vaše prababička narodila?

Ano. Ale byla to úplná náhoda, neměla jsem o tom ponětí, když jsme se tam přistěhovali. Ten dům, kde se narodila, už nestojí, ale v místním kostele jsem objevila knihu o rodině Garrigueů. Byla to zajímavá rodina, hugenoti, pocházeli z jižní Francie. Když se museli vystěhovat, odešli do Holandska, Dánska a Anglie. A z té dánské větve je právě Rudolf, otec mé prababičky. V Americe se stal nakladatelem - proto jezdil do Lipska na knižní veletrhy. Proto tam taky jeho dcera Charlotta šla studovat hudbu. A právě v Lipsku se seznámila s Tomášem Masarykem - a už to bylo. Když jdu v Brooklynu po ulici, říkám si, jaké jsou to podivné cesty osudu.

dokončení na str. 11

AKTUALITY

Příprava dětí na první pozvání k Ježíšově Hostině už začala. Budeme se scházet každou středu v 17.30 hod. v kunčickém kostele při bohoslužbě pro děti.

Návštěvy nemocných před Vánoce
- od 4.12., nahlaste panu faráři osobně nebo telefonicky na č. 731 402 236.

Zpátky do Betléma - Teatr Pavla Šmída a Vojty Vrtka pro malé i velké.
5.12. v 16 hod. v Orlovně.

Seminář „Role prarodiče v životě dítěte“
vede Mgr. Hana Zakouřilová.
6.12. v 16:30 h. - Centrum pod střechem.
Rezervace nutná do pondělí 4.12.

Vánoční koncert ZUŠ A. Muchy
12.12. v 17 hod. v Domě kultury.
Vstupné: 90 Kč dospělí; 50 Kč děti, senioři; zdarma děti do 15 let.

Předvánoční setkání seniorů
14.12. v 14:30 h. v Orlovně

Duchovní obnova s P. Petrem Stejskalem
16.12. v 9.30 - 12 hod. v evangel. kostele.

Adventní bohoslužba smíření
17.12. v 15 hod. v kostele sv. Václava.

Rozsvícení vánočních stromů
23.12. Kunčice – Kampelička.

Štědrovečerní bohoslužba s lucerničkami
24.12. v 16 h. v orlickém kostele.

Česká mše vánoční J. J. Ryby - Familia Cantorum 25.12. v 10.15 h. v orlic. kostele.

Děti zpívají u jeslí
26.12. v 15 h. v kostele sv. Václava.

CORALE - vánoční koncert žamberského gymnázia 27.12. v 16.30 h. v kostele sv. Václava.

Výstava - Měšťanské Vánoce
4. - 29.12. - Letohrad, městské muzeum
Otevřeno: po a st 8 - 11 11:30 - 17 h.
út, čt, pá 8 - 11 11:30 - 16 h.
so 8 - 11 h.

Svátky zavřeno.
27.-29. 12. 9 - 11 11:30 - 16 h.
Vstupné: 30 Kč dospělí; 20 Kč děti, studenti a senioři; 70 Kč rodinné.

Vánoční výstava betlémů a dekorací
9. - 31.12. - Nově zrekonstruované výstavní prostory Muzea řemesel Letohrad
Vstupné:dospělí: 70 Kč, děti (6-15 let): 50 Kč
Uvidíte vánočně vyzdobené retro světnice, více než 30 historických a současných betlémů včetně mechanických, unikátní zimní betlém v kulisách starobylé České Třebové, staré keramické formy na sladké pečivo a vánoční ozdoby, zvykoslovné i současné

BESEDY

SE SNOUBENCI A NOVOMANŽELŮ

(víra není podmínkou)

- každou neděli navečer na faře.
Poprvé se sejdeme 7. ledna v 17 hod.
Čas setkávání si dohodneme.

Téma:

- k čemu je manželství dobré
- rozdíly mezi mužem a ženou, čím se můžeme navzájem obdarovat
- zamilovanost a láska
- umění komunikace
- pravidla soužití (odpuštění, řešení sporů, hádek ...)
- soužití s rodiči (pravidla, výhody a úskalí)
- hospodaření s peněží
- trávení volného času
- výchova dětí
- obsah manželského slibu
- posláním manželů
- sexualita jako boží dar a most
- příprava na svatební obřad

Lásku, úctu a věrnost si slíbili

11.11. Ondřej Šípek a Marie Foglová

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

31.10. Hedviku Moravcovou 84 let
31.10. Čenka Hubálka 59 let
13.11. Vlastu Uhrovou 89 let
1.12. Annu Vychytilovou 75 let

Poděkování

Občas zavítáme do sběrného dvora v Letohradě, a tam je teď radost jezdit. Celý areál je uklizený, opatřený značkami, s jasně označenými místy, kam se příslušné druhy odpadu ukládají. Paní Alena Fišerová vítá zákazníky s úsměvem a každému ochotně poradí. Vždycky záleží na lidech. A když člověk dělá svou práci rád, může být i odvoz odpadu do sběrného dvora velmi příjemnou záležitostí.

Marcela Náhlíková

rostlinné vánoční dekorace. Vystaveny budou betlémy historické i novodobé, stolní i skřínkové, králické, ústecké, českotřebovské, z hronovského těsta, ze sádry i z papíru, vyšívané i z kukuřičného šustí. Pozornost zasluží Tomšův betlém z České Třebové, který byl vyroben v letech 1945-47 a zachycuje původní zástavbu roubených chaloupek i s jejich tehdejšími občany v místě zvaném U kostelíčka. Zvláštností je i ztvárnění krajiny v zimním zasněženém období. Ve dnech 16., 17., a 27., 28. prosince se budou pražít, péct a vařit samé dobroty, vánoční grog, punč, káva, a čaj.

Z jednání Výboru pastorační rady dne 6.11.

- VPR se zabýval přípravou farních akcí uvedených v Aktualitách.
- Pan Jaroslav Kubiček svolal první schůzku ministrantů, ale přišli jen 4 kluci, doufáme, že jich příště přijde víc.
- Druhý seminář k liturgii byl málo navštíven.
- Debata k ekumenismu - nikdo na ni nepřišel.
- Paní Jana Andrášová požádá skauty, zda by se s námi mohli účastnit slavností státních svátků: 8. května, 28. října a 17. listopadu.
- Financování katechetky - do budoucna ji bude platit farnost. Za jaký plat byste učili náboženství Vy?
- Hřbitov a parkování u orlického kostela - pan Pavel Vychytil ml. domluví další jednání s arch. Davidem Smyčkou.
- Pracovní zasedání FR je navrženo na 13. ledna.
- Přípravu Svatováclavské slavnosti v r. 2018 má na starosti Jana Skalická, manželé Čandovi st. a Jana Andrášová.
- Příští zasedání VPR - 4.12. v 17.30 h. na faře.

PROSINEC VE STREETU

Taušlova 714, Letohrad
Tel. č.: 731 420 344

Facebook: NZDM Street-Letohrad

- po 4. 12. **Filmové odpoledne**
Nevíš co s volným odpolednem?
Přijď se s námi mrknout na film.
- út 12. **Pečení a zdobení perníčků**
v 16 hod.,
- út 14. **Vánoční posezení na klubu**
Nalaď se s námi na vánoční atmosféru. Ve Streetu Tě bude čekat vánoční cukroví a koledy.
- st 20. 12. - po 1. **zavřeno**
Budeme se na Vás těšit v úterý 2. 1. 2018.

Téma měsíce: Silvestrovské pokušení

Silvestr souvisí s oslavou konce roku, kdy s sebou přináší nejen příjemné chvíle, ale i ty nepříjemné. Přijď si s námi na klub popovídat o tom, jak předejít různým nástrahám v podobě alkoholu, petard. U nás zjistíš, že se Silvestr dá prožít i v klidu a bez různých pokušení, které číhají za rohem.

Přejeme Vám příjemné prožití vánočních svátků, mnoho překvapení pod stromčkem a příjemných setkání s blízkými. Do Nového roku Vám přejeme hodně štěstí, zdraví, lásky, spokojenosti a úspěchů a budeme se na Vás těšit opět v roce 2018.

PODĚKOVÁNÍ

Děkujeme panu Josefu Mikyskovi za natření nejen dveří orlického kostela.

Sboru Familia Cantorum a všem, kteří s nimi zpívali a hráli, děkujeme za krásný koncert Mozartova Requiem ke vzpomínce na naše zesnulé.

ZPRÁVY Z CHARITY

TŘÍKRÁLOVÁ SBÍRKA 2018

Dobročinnou Tříkrálovou sbírkou pořádá Charita ČR již poosmnácté a její výtěžek je určen především na **podporu charitních služeb v našem regionu**. Oblastní charita Ústí nad Orlicí zaměstnává cca 140 lidí a v celém okrese poskytuje už 25 let více než desítku služeb lidem všech generací. Služby Oblastní charity využívají mladí i staří - lidé čelící nemocem a zdravotním potížím, chudobě či samotě. Stabilní rodina je základ životní jistoty každého člověka, a právě podpora rodiny je jedním z hlavních cílů činnosti Oblastní charity. I tento ročník Tříkrálové sbírky podpoří dárci tyto charitní služby na Orlickoústecku:

- Sociálně terapeutické dílny
- Domácí hospicová péče
- Pečovatelská služba
- Rodinná centra
- Sociálně-aktivizační služby pro rodiny s dětmi

- Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
- Občanská poradna
- Zařízení pro osoby bez přístřeší
- Dar na realizaci humanitárních projektů v zahraničí
- Přímá pomoc lidem v nouzi

Ve sbírce za rok 2017 se v orlickoústeckém okrese vybralo 2.495.071 Kč. 65 % výtěžku použila Oblastní charita v souladu se záměry zejména na zajištění domácí hospicové péče, sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi a další charitní služby. Další podíl z výtěžku je určen na projekty Diecézní charity HK (15 %), na zahraniční humanitární fond CHČR (10 %), na režii TS (5 %) a projekty CHČR (5 %).

Dávání a brání je principem každého života. Až budou v lednu u našich dveří koledníci zpívat „štěstí, zdraví vinšujem vám...“, můžeme se jejich přáním nechat obdarovat. A zároveň i tentokrát nabídnou možnost přispět prostřednictvím organizací Charit potřebným.

Bližší regionální informace k TS a k činnosti Oblastní charity naleznete na www.uo.charita.cz a v časopise Charitní aktuality, který budou rozdávat koledníci. Obecné informace

k Tříkrálové sbírce najdete na www.trikralovasbirka.cz

Tříkrálová sbírka je největší celostátní dobrovolnická akce, Charita ČR je pověřena její organizací. Oficiální veřejná sbírka je řádně povolena Magistrátem Města Prahy. Pokladničky jsou pečetěny a rozpečetovány za přítomnosti zástupce obecních/městských úřadů a zástupců Charity (asistentů TS). O každé pokladničce a jejím obsahu je veden úřední záznam (výčetkový list). Veškerá dokumentace je po sbírce uložena na Diecézní charitě Hradec Králové. Výtěžek TS je rozdělen dle schválených záměrů použití.

Každá skupinka koledníků TS má u sebe za pečetěnou pokladničku se znakem Charity ČR, průkaz vedoucího skupinky, na kterém je číslo shodné s číslem pokladničky, a občanský průkaz, kterým se v případě potřeby prokazuje. /M

Tříkrálová sbírka v Letohradě bude ve dnech 5.-7. ledna 2018. Kdo by chtěl chodit jako koledník nebo vedoucí skupinky, může se přihlásit v Charitě nebo na tel. 734 769 713.

ADOPCE NA DÁLKU

V současné době probíhá v našich kostelích sbírka na 12 chudých indických dětí, které naše farnost podporuje v jejich cestě za vzděláním. Projekt Diecézní charity Hradec Králové přibližuje Kateřina Gužíková, která u nás byla s panem Vojtěchem Homolkou 12.11. na farním odpolední:

Projekt Adopce na dálku® hradecké diecézní Charity umožňuje chudým indickým dětem získat kvalitní vzdělání. Je to běh na dlouhou trať. Důležitým mezníkem je dokončení 10. ročníku základní školy. Dokončené základní vzdělání žákům dává slušné možnosti budoucího uplatnění. Díky projektu Adopce na dálku® dokončilo letos vzdělání celkem 239 žáků. Někteří z nich se přihlásili na dvouletý kurz, který je připraví na studium na vysoké škole. Jiní nyní navštěvují počítačové kurzy nebo si už našli práci.

Před nástupem na základní školu musí indické děti absolvovat předškolní docházku. Ta trvá 1-2 roky. Předškolní výchova je velmi dů-

ležitá příprava pro řádnou školní docházku. Už zde se děti naučí číst, psát a počítat. Žádné dítě není přijato na základní školu bez této přípravy. Povinná školní docházka začíná první a končí desátou třídou. Do první třídy nastupují děti od 5 let a 10 měsíců.

Pro nás může být docela překvapivé, že se děti učí už v první třídě různé jazyky. Každý z nich má jiné písmo. Písma jsou rozdílná jako například latinka a azbuka. Děti se mimo jiné učí i angličtinu. Další předměty jsou podobné těm našim – společenské a přírodní vědy, matematika apod. Po ukončení 5. třídy mohou žáci přestoupit do třídy, kde probíhá vyučování v angličtině.

Vyučovací hodina trvá 35-40 minut. Mezi vyučovacími hodinami nejsou prakticky žádné přestávky. Žáci mají pouze dvě přestávky za celý den, na svačinu a oběd.

Pokud jim to dovolí situace doma, učí se ještě po škole další 3 hodiny. Dětem, kterým doma nemůže nikdo pomoci s přípravou do školy, pomáhají učitelé a dobrovolníci například v rámci projektu Večerní vzdělávání, který je každoročně podpořen z Tříkrálové sbírky. I když se dětem občas nechce učit, berou

školní docházku velmi zodpovědně. Uvědomují si, že učení je důležité a že vzdělání potřebují, aby se měly v budoucnu lépe.

Na konci každého školního roku skládají indičtí žáci zkoušky, aby mohli postoupit do dalšího ročníku. Komu se to nepodaří, musí složit opravné zkoušky. Některé z žáků přibrzdí absence způsobená úrazem či nemocí. Jiní se musí vy-

pořadat s nemocí či úmrtím některého z rodičů. Navzdory všem nástrahám však získají každoročně stovky žáků podporovaných dárci hradecké diecézní Charity plnohodnotné základní vzdělání. Ve školním roce 2016-2017 se to povedlo 151 žákům z oblasti Belgaum a 88 žákům v oblasti Bangalore.

PODZIMNÍ SKAUITING

I skauti se v listopadu připravovali na zimu: bylo třeba pohrabat listy, umýt okna a připravit dříví do kamen v klubovnách. Toto všechno skauti udělali na tradičním podzimní brigádě, kde pomáhala i ta nejmenší vlčata a světlušky. Po skautských táborech se také dávají opravit stany a plachty, aby byly připraveny na další léta.

Kromě dalších oddílových a víkendových akcí, které se v listopadu konaly, se skauti neustále vzdělávají. Během listopadu proběhl ve skautské klubovně „Urbance“ na Kunčicích vzdělávací kurz pro budoucí vedoucí oddílu. Pořádalo ho naše středisko a celkem se ho zúčastnilo 28 lidí. O velkém zájmu o vzdělání svědčí i to, že účastníci se do Letohradu sjeli až z dalekého okolí, například z Prahy, Vsetína a Veselí nad Moravou.

Kromě mladších se vzdělávají i dospělí členové našeho střediska, dva z nich se zúčastnili víkendového setkání výchovných zpravodajů v Pardubicích, odkud si přivezli nové zážitky a zkušenosti. Na jaro příštího roku je plánován další vzdělávací kurz pro vedoucí družinek, tzv. rádcovský kurz.

Středisko Letohrad děkuje lidem, kteří se chtějí vzdělávat nebo pomáhají druhým ve vzdělávání a prohlubování jejich dovedností.

Martina Novotná

OPRAVY V ROCE 2017

- zajišťované letohradskou farností

Kaple sv. Jana Nepomuckého na Kopečku:
Sklepy - V severozápadním sklepě byly odstraněny veškeré novodobé vestavby. Klenby a zdi obou sklepů - velmi narušené dlouhým působením srážkových vod a havarijním stavem kanalizace na nádvoří - prošly statistickým zajištěním. Kamenné prvky (ostění oken a dveří) a okenní mříže byly zrestaurovány. Vchody jsou doplněny novými mřížemi. Okna jihovýchodního sklepa byla osazena provizorními okny.

Ambity - Trhliny zdiva v ambitech i zvnějšku (přístupné bez fasádního lešení) byly staticky sepnuty. Kvůli vysychání zdiva byly omítky v ambitech otlučeny do výšky 1 m. Sloupy ambitů byly otlučeny a opraveny do výšky 70 cm. V ambitech byla odstraněna betonová mazanina a cihelná dlažba.

Památník barokních poutí

Byly vytvořeny vstupy z ambitů do sklepů, vývrty ze sklepů pro kanalizaci a přezděny některé zdi sklepů pro budoucí využití Památníku barokních poutí.

I. etapa opravy střechy kostela sv. Václava v Letohradě:

Stará eternitová krytina i starý šindel, na kterém byl eternit přibit, byly sneseny. Krovky byly pobity silnými prkny a střecha pokryta měděným plechem.

Oplechování pláště věže z pozinkovaného plechu bylo nahrazeno plechem měděným. Kamenný podstavec kříže a pravá koule s podstavcem nad průčelím kostela byly zrestaurovány. I železný kříž byl zrestaurován a nově pozlacen.

Havarijní oprava márnice u kunčického kostela byla také dokončena.

Restaurování dvou obrazů křížové cesty z orlického kostela je také hotovo.

Finanční vyúčtování oprav bude uvedeno v lednovém Okénku.

Děkujeme panu Lukáši Šejnhoovi, panu Ladislavu Šponarovi a paní Janě Kalouskové za práci s výše uvedenými opravami. /v

PODĚKOVÁNÍ

Děkujeme všem, kteří připravili Farní odpoledne. Za dobrou organizaci, program, za zabíjačkový oběd a další pohostění, všem děkujeme za návštěvu.

Děkujeme paní Ivě Markové a všem účinkujícím za vydařený vzpomínkový večer k 17. Listopadu.

Děkujeme panu Štefanu Čandovi za zařizování kuchyňky v sakristii orlického kostela.

VZPOMÍNKOVÝ VEČER

Vybíráme z textů, které zazněly na slavnosti v předvečer státního svátku 17. listopadu, Dne boje za svobodu a demokracii:

Malý dobrý čin

Ferdinand Peroutka - český novinář, celou dobu protektorátu prožil v nacistickém koncentračním táboře. Na jaře 1948 utekl z Československa a v r. 1951 se stal v New Yorku jedním ze zakladatelů rozhlasové stanice Svobodná Evropa. Na vlnách SE hovořil pak k lidem doma po mnoho let. V polovině 50. let se zamýšlel nad otázkou, jak český národ asi přežije celé to dlouhé období nesvobody za nacismu a komunismu, a zda to nezanechá na duši našeho národa trvalé rány? Vyzýval lidi doma k tomu, aby si zachovali zdravý rozum, základní lidské vnímání a uvažování - především smysl pro rozlišování dobra a zla. Peroutka věřil, že ani komunistická, ani žádná jiná ideologie nemůže v člověku zlomit cit pro dobro a zlo, jestliže to člověk sám nedovolí. To nejzákladnější, bez čeho se člověk nesmí obejít, ani v mimořádně zlých podmínkách, formuloval Peroutka v r. 1953 svou výzvou udělat každý den jeden dobrý čin...

„...Mezi zprávami, které dostáváme z domova, byla také tato: někde na východě republiky dopravovali zajatce režimu z místa na místo - v nákladních vagoncích, jejichž dveře byly obehnané ostnatým drátem. Vlak se zastavil na stanici a z vagonů se ozývalo volání po vodě. Seběhli se místní obyvatelé a ve sklenicích, džbánkách a škopcích přinášeli vodu. Ozbrojená SNB bránila v přístupu k vagonům. Obyvatelé se rozzlobili, a jedna žena udeřila člena SNB do tváře. Policie ustoupila, vězňové dostali pít.

Nemluvím o ráně do obličeje, ale napojit žíznivého - to je dobrý čin. Dobrý čin - to jsou dvě stará slova, v dnešních zmatcích skoro zapomenutá slova. Ale když je člověk slyší po všech těch letech, kdy mluvili jen političtí agitátoři, je mu, jako kdyby z mrazu se dostal k teplým kamnům.

Dost často se, myslím, naskytne situace, kdy

VÝHLED OPRAV V ROCE 2018

Další etapa obnovy kaple sv. Jana Nepom. na Kopečku:

- oprava vnitřních omítek ambitů
- položení nové dlažby v ambitech
- opravu vnějších omítek ambitů
- další práce na Památníku barokních poutí.

Po dokončení těchto prací bude zprovozněn areál kaple.

(Poznámka: poutní bohoslužba ke svátku sv. Jana Nepomuckého bude - kvůli opravě - zřejmě v Letohradě.)

Dokončení oprav střech kostela sv. Václava Presbytář, mariánská kaple a dva pilíře budou pokryty novou měděnou krytinou. Žaluzie oken věže na lodi kostela dožily a budou vyměněny. /v

člověk má na vybranou: pomoci nebo nepomoci nešťastnému. Jestliže se ocitnete na takové křižovatce, prosíme vás, pomozte. Je již dosti otupělosti ve světě, a proto je i možno, že se někdo zeptá: proč bych měl dělat dobré činy? Tato otázka je totožná s otázkou, zda lidstvo má kráčet vzhůru nebo klesat dolů. Když vidíme někoho, kdo se topí v řece - kdo je tak nepřírozený, že zůstane stát nehybně? Ale ti lidé, kteří v zadržovaných vagoncích jsou odváženi neznámo kam a trpí žízní, to jsou také tonoucí lidé, co by byli jiného? Otevřít vagon, strhat ostnatý drát - to musí vykonat větší síly než je síla jedincova. Ale pokud se týká vás, každého osobně, nejde tu o víc než o sklenici vody, která může být podána, nebo nepodána.

Lidé uvedli svět do nepořádku. Lidé, jen lidé, ho zase mohou spořádat - nejen velkými, ale také malými činy. Existuje hlavní otázka: jaký svět chcete mít? Potom existuje vedlejší otázka, zda člověk si může říci: ačkoli to také chci, mám právo k tomu nijak nepřispět. Všechny naše činy mají své následky. Surovost, lhostejnost i добрta jsou nakažlivé. Ačkoli všichni se můžeme cítit slabými, přece, když něco uděláme ráno, můžeme očekávat, že večer to bude mít na někoho vliv, že se nějaká struna rozezvucí.

Přesto, že vláda nyní vyučuje, že duše není nic jiného než povrchní sbírka dojmů, vyvolaných hmotným okolím, věřím, že člověku je dán vnitřní hlas, kterému stačí naslouchat. Zastav se a mysl, zastav se a oddej se citu - to je nejspolehlivější cesta k dobrému činu. Vnitřní hlas, který se nejlépe ozývá v tichu a samotě, zachoval v sobě všechna stará přikázání lidské povahy.“

Z myšlenek Václava Havla:

Naděje není to přesvědčení, že něco dobře dopadne, ale jistota, že má něco smysl - bez ohledu na to, jak to dopadne.

Lhostejnost k druhým a lhostejnost k osudu celku je přesně tím, co otevírá dveře zlu. Přirozenou nevýhodou demokracie je, že těm, kdo to s ní myslí poctivě, nesmírně svazuje ruce, zatímco těm, kteří ji neberou vážně, umožňuje téměř vše.

Naděje je stav ducha, který dává smysl našemu životu.

Porozumět si neznamená přizpůsobit se jedni druhým, ale pochopit navzájem svou identitu. Každé lidské utrpení se týká každé lidské bytosti.

Bože, dej mi klid, abych přijímal věci, které změnit nemohu, odvahou, abych měnil věci, které mohu a moudrost, abych je uměl od sebe odlišit.

Artur Miler

Naučil jsem se, že odvaha neznamená absenci strachu, ale vítězství nad ním. Statečný není ten, kdo se nebojí, ale ten kdo svůj strach překoná.

Nelson Mandela

DOPISY ČTENÁŘŮ

VÍC OTÁZEK NEŽ ODPOVĚDÍ

To není sen, ten pocit. Spadnout z višně, tak jsme tomu nicnechápajícímu údivu v mládí říkali. A já jsem v něm zase.

Co se to s lidmi děje? Pořád se ptám, pořád hledám odpověď a nikde žádná důkladná a vysvětlující, jen zlomky, zdá se mi.

Má nejchytřejší a za svého profesního života neúspěšnější kamarádka fandí člověku, který lže, přisvojuje si zásluhy, jež mu nepatří, jeho počínání není vůbec slušné. Důvod? Prý ho musí podpořit, když se vůči němu všichni spiklí.

A pak že nám chybí empatie k ublíženým.

Mladé ženy táhnou do boje - a jsou slyšeny - proti mužům. Už ne jen rovnoprávnost, teď jde o projevy mužského chování. Ty ženy

s chutí jako strašidelné příběhy zobecňují výjimečné příběhy, výjimečné úlety. Mám strach, že o nich budou tak dlouho křičet, a média, protože jde o příběhy bulvárně skvěle využitelné, je budou tak dlouho roztlapávat, až opravdu vznikne nějaký s rozumem se míjející zákon. Když mají konkretizovat, co je na mužském chování tak závadné, člověku spadne čelist. Opravdu je v naší zemi potřeba bojovat za to, aby muži byli slušní, zdvořilí, nevtíraví? Dosud jsem myslela, že ve společenském styku je právě tohle norma a že platí jak pro muže, tak pro ženy. Tak proč ten pokřik?

Nebo je to zase něco, co na úkor zdravého rozumu přináší zisky médiím a popularitu neohroženým bojovnicím?

A jiný problém: jela jsem novotou vonícím autobusem, který spojuje jihovýchodní okrajové části Prahy. Jeho trasou putují zvláště školáci a studenti, protože od konečné ke konečné mohou volit víc než z desítky základních, středních a několika cizojazyčných škol. Volit = volili jejich rodiče, protože dítě přece bude chodit do té školy, kde ho to baví. (Naučit se? To se sčítá teprve při přechodu na vyšší stupeň školy, a neuspěje-li dítě, kdo za to může? Přece škola!)

V tom novém autobuse byla černými barvami počmárána záda sedadel. Jsou šedá, umělohmotná, černá barva krásně vynikne. Co počmárána? Ti pisálci se tam podepisovali celými jmény a přezdívkami. Zjistit, kam chodí Wix a Maluma, Adý s Kininou, Verča a Dan věrná dvojka, Čerňák a Podlipka by se asi právě na téhle trvalé trase dalo. Byla by to práce zdoluhavá, ale úspěšná. A pak by mohlo následovat minimálně to, že pisálci půjdou ten

autobus vyčistit.

Jenže. Bude škola spolupracovat, když poškození nenastalo v její budově? Nebude, nemůže informovat o svých žácích. Odtud pisálkům nic nehrozí. A kdyby se je čistou náhodou nějakým zázrakem podařilo přece identifikovat a požadovat po rodičích nápravu, jak by to dopadlo? No přece šikana, útok, policejní stát, kde je ochrana osobnosti, kde je právo na svobodné vyjádření? A vůbec, proč se staráte o takové malichernosti, jsou horší věci ve společnosti, těch si všimněte.

Ono je to ale jinak. Každá špatnost začíná nějakou malilinkou zanedbatelností. Četl jsem o úspěšném newyorském starostovi, který v tomhle obřím městě nastolil obecně uznávaný a dodržovaný pořádek. Začal tím, že trestal nezbedy za rozkopané odpadkové koše.

Kdybch hledala souvislosti jen v těchto třech problémech, asi by se daly definovat takto: - emoce, i ty kladné, jsou špatný rádce. Před

tím, než se pro cokoli rozhodnu, s čímkoli budu souhlasit, za čím chci stát, musím zvážit různá pro a proti. Protože za svůj postoj, který se s podobnými, ať chci či nechci, sčítá, a v součtu má vliv, jsem přece já sama odpovědná.

Je spousta věcí, postupů, lidí, jednání, úředních agend, které mě štvou. Tahle záporná emoce by neměla ovlivňovat rozhodování. Umocňovat naštvanost je cílem různých manipulátorů. Rozzlobenému davu lze naočkovat cokoli. Tak se přece podařilo nacistům naočkovat nenávist k nearijské rase, tak se podařilo komunistům naočkovat nenávist ke každému, kdo trochu vyčníval z anonymního davu - čímkoli - vědomostmi, úspěchem, schopnostmi...

Jaký lék? S chladnou hlavou přemýšlet, hledat pro a proti, protože za to, čemu uvěřím a čemu dám svůj hlas, za to jsem osobně odpovědná.

A co ty čmáranice? Že to je opravdu malichernost? Ale kdeže! To jsme si zavařili sami, když jsme kdysi nedokázali oponovat dost důrazně těm, co se podbízel adolescentům, těm pábitelům pro alternativní cokoli, tedy i sprejství. Že prý to je amatérský umělecký projev. No, především je to čmárání po cizím majetku.

Soukromý majetek se tu dlouho nenosil a operovat tím, že ti mladíci ničí něco, co jim nepatří, bylo před pětadvaceti lety trochu žinantní. Tak teď máme pokreslenou celou Prahu a žádné jen trochu anonymní město se téhle parádě nevyhnulo.

Nenašlo se dost statečných, kteří by tehdy dokázali křičet hlasem srovnatelným s obhájci, že dobře, malujte si, ale jen po vlastních zdech a nábytku. Chyběla odpovědnost za to, co je všem společné.

Opakuje se mi slovo odpovědnost. Opravdu si myslím, že odpovědnost za sebe, za své okolí, za své děti, za svou práci, všude není přítomna. A měla by být.

Abych končila i pro sebe optimističtěji, musím se vrátit domů, do Kyšperka. Každé ráno jdou kolem mých oken zástupy školáků a studentů většina směr Lukavice, menšina směr náměstí. Jdou bystře, vesele, mnohmluvně, spořádaně. Odpolední průvod je o málo rozvernější, ale pořád slušný.

Kam doma v Kyšperku vstoupím, mluvím s vlídnými, ochotnými, slušnými a přátelsky laděnými bytostmi. V Kyšperku jsem potom, co byl opraven glorieta, nenašla ničení veřejného majetku.

Čím to bude? Asi tu přetrvává úplně jiná míra odpovědnosti za svůj a za společný život.

Nemusím mít pravdu, nežiju tu každý den, ale za tím pocitem místa se slušnými a odpovědnými

mi lidmi sem jezdím jako do zdravotny.

Moji milí Kyšperáci, ať vám Ježíšek nadělí další várku slušnosti a odpovědnosti plnou fúru a napořád. Zasloužíte si to. Kdo sem přijede, chválí Letohrad. Jak já jsem na to - bez zásluh - pyšná!

Hezké Vánoce!

EN

PODĚKOVÁNÍ

Děkujeme pánům Františku Kylarovi, Zdeňku Kvapilovi, Karlu Moravcovi, Jiřímu Tomkovi ml. a Ludkovi a Ondřejovi Majvaldovým za výměnu poškozených šablon na střeše kunčického kostela.

LÉKAŘI A EMOCE

Radkin Honzák

Isem ze staré školy. Mám spoustu názorů, postojů a zvyků, které se určitě nedají nazvat postmoderními. Například si myslím, že je docela přiměřené a přirozené, že na pohřbu lidé pláčou, i když mají hrdý titul MUDr., a že jejich častý požadavek, abych jim předepsal něco, co by jim v tom zabránilo, je hloupý.

Pohřby jsou od toho, aby se na nich emoce projevy, pokud nejde o funus drazemilovaného státníka. Ale ani tam není vždy namístě plesat, jak dosvědčuje příhoda ze starého Říma. Zemřel nenáviděný tyran, celý Řím jásal, jen jedna stařenka seděla na mostě přes Tiberu a usedavě brečela. Když se jí ptali, zda ho oplakává, řekla, že ne, že dobře ví, jaký zloduch to byl, ale že je již dost dlouho na světě, aby nevěděla, že po něčem zlém vždy zákonitě přichází něco ještě horšího. Maně mne přitom napadlo, jaký asi bude náš příští prezident.

Protože smrt je cosi, co nás zatraceně přesahuje, nemusí se vyplatit ani zasloužené zlomyslná radost nad koncem padoucha. Pamatuji se na muže, který se hodlal potěšit pohledem na Brežněvovu poslední cestu. Koupil si na to chlebičky, pár lahví piva a spokojeně se usadil do křesla před televizor. Pamětníci vědí, že pohřeb se zdaleka nevydařil podle plánu, byzantská pompa skončila na dlažbě. Groteskní podoba rituálu, karikatura piety, emočně zasáhla toho muže natolik, že dostal první panickou ataku a do postele se dobral až v noci cestou přes koronární jednotku, kde ho sice ujistili, že mu nic není, ale neuklidnili ho natolik, aby pokojně spal.

Smutek a truchlení se staly velmi diskutováním bodem v nově vypracovaném americkém manuálu DSM V, který v těchto dnech vychází a který analogicky jako předchozí revize může ovlivnit také psychiatrii evropskou. Ten totiž zařadil truchlení nad ztrátou blízké osoby trvající déle než dva měsíce mezi psychické poruchy jako velkou depresi. Hned ve druhém bodu oficiálně vznesené kritiky se píše: Normální smutek se stane velkou depresivní poruchou a tak budou medicinalizovány a trivializovány naše předpokládané a tolik potřebné emoční reakce na ztrátu blízkých. Soucit a útěcha rodiny i přátel, zpracování ztráty pomocí víry a smíření, které přináší milosrdný čas i přijetí konečnosti života, bude nahrazeno pilulkami a povrchními medicínskými rituály.

Z řad obhájců nového pojetí truchlení za-

zněl v diskusi také jeden utilitaristický názor: „Jistěže je nešťastné, že smutek je patologizován, ale jestli pojišťovny budou lékařům za útěchu platit, jsem plně pro.“

Považuji názor pracovní skupiny psychiatrů, kodifikovaný v nové verzi DSM, za velice nebezpečný precedens. Nejen proto, že lenost, které se dostalo již vznešeného názvu „prokrastinace“, bude zákonitě zařazena v příští revizi mezi choroby, ale především pro odlidštění, zpředmětnění společenského života a našeho povolání. Je pláč nad otevřeným hrobem skutečně patologickým symptomem, kterému je přiděleno příslušné číslo vykazované pojišťovnou a statistikům? Jako by nestačilo, že etický diskurs byl byrokraticky nahrazen čtyřmi hlavními pravidly bioetiky, která otrlejšími povahám dovolí spláchnout bez problémů leccos, co by v diskursu neobstálo. Na řešení a tlumení smutku, pardon – sverázné deprese, vypracují odborné týmy posílené na závěr dvojnásobným množstvím úřednictva závazné pokyny, guidelines, směrnice, normy, kde bude úplně všechno, kromě ztracených, pošlapaných a uvláčených emocí.

V rozhodnutí Americké psychiatrické společnosti vidím nestoudnou aroganci směřující k dalšímu rozbití již tak dost zničených přirozených sociálních struktur, podřízení přirozených citů medicínsko-byrokratické kontrole s konečným a neodvolatelným verdiktem posudkových lékařů, že má dotyčný již „otruchleno“ a může nastoupit do pracovního procesu. Mám – stejně jako všichni čtenáři – zkušenost s bolestnými ztrátami a následným žalem, pro jeho prožití a zpracování ale mám zcela jiné kulisy, interiéru i exteriéru, než zrovna psychiatrickou ordinaci.

Nehledě na to - a to je nejčastější námitka amerických kritiků - že se administrativní cestou stane z truchlícího člověka „onálekovaný“ psychiatrický pacient trpící duševní poruchou, což je stále považováno za sociální stigmatizaci. Ale nad tím visí otázka položená zdravým rozumem: je plačící vdova nad hrobem svého zemřelého manžela a truchlící po něm déle než dva měsíce duševně nemocná?

Truchlení patří k trápení, utrpení, jež život přináší a patří tedy k životu, ne do medicíny. Každá nemoc sice je trápení, ale každé utrpení není automaticky nemoc! Slzy žalu jsou výsledkem emočního stavu. Mají odlišné složení od slz zavlažujících běžně oko i od slz vyvolaných podrážděním například cibulí. Obsahují ACTH, prolaktin, leu-enkefalin a větší množství draslíku a hořčíku. Údajně není možné je vnímat čichem, přesto pohled na ženském slzy žalu u muže vyvolá pokles koncentrace testosteronu. Máme tedy plačící ženě podat v rámci první lékařské pomoci tabletu antidepressiva a pro jistotu ještě jejímu partnerovi píchnout testosteron?

Contra vim mortis non est remedium in hor-

tis, říká přísloví. Umíme zacházet s truchlícím těch, kteří oplakávají své drahé? Každý zkušený lékař ví, a nezkušený se záhy poučí, že u nich musí počítat s vyšší nemocností a snížit práh pro jejich přístup; ne však navěky a ne bez snahy najít jiné přijatelné zdroje útěchy v sociální síti (rodina, přátelé, spolupracovníci, známí, církev). Víme, co neříkat a pokud nevíme, tak je to následující dobře míněná smršť naprosto špatných doporučení: Mohlo to být ještě horší... Všechno přebolí... Nejlepší je pořádně se zapráhnout do práce... Seber se! Musíš to překonat! Víím, jak se teď cítíte...

Poslední věta, která se mnohým jeví jako empatické ujištění, ničím takovým ve skutečnosti není; je to povýšené vyjádření experta, který „ví všechno“. Jazyk je ošidný a dobré úmysly dláždí cesty do pekel. Svědectví o nepoužitelnosti této zdánlivě účastné floskule podal jeden ze spolupracovníků Elizabeth Kübler-Rossových, americký duchovní Cavanaugh, který ji použil na pohřbu. Mladá vdova vyskočila jak poraněná tygřice a doslova zařvala: Nic nevíte! Tady leží muž, kterého jsem milovala, támhle jsou tři mé děti, které nevím, jak užívám a vy mi tu vykládáte, co víte!! Go to hell!

Truchlící člověk nepotřebuje experta, nepotřebuje antidepressiva, soucit, ani cenné rady, potřebuje lidskou účast, empatickou reakci. Empatie je pojmem lícitovaným u všech příležitostí, zaklíná se jím kdekdo, ale málokdo je empatického přístupu schopen. Lékaři si zakládají více na své kompetenci, než na zvládání emočně náročných vztahů. Empatie znamená „cítit“, nikoliv „vědět“. Zde je namístě otázka: dovolujeme si naplno prožívat své emoce? Nebo se je obrazně řečeno pokoušíme zamést pod koberec? Kde potom doutnají a mohou se stát jedním z ohnisků pozdějšího vyhoření... Již Freud správně poznal, že deprese je daň za neodžitý smutek.

Vědecká medicína vypustila emoce z okruhu svých zájmů. Emoční svět pacientů je pro většinu lékařů panenskou pevninou zahalenou do oblaku „stresu“ - ten už je vědecky přijatelný. City a pocity ne! Nedají se měřit, jejich klasifikace je pochybná a projevy nejednotné. Jestli jsme na tom bídně u nemocných, zacházení s vlastními emocemi je ještě zoufalejší, navíc poznamenáno bezohledností k sobě samým. Smí vůbec lékař mít nějaké emoce? Smí být smutný, když některý z jeho pacientů zemře? Jak mohu empatizovat s někým, kdo truchlí, když si sám jakékoliv truchlení rázně zakázu a mám - ve stylu tvůrců DSM V - raději depku. Není naše image převzatá z literatury, filmů a televizních serálů charakterizovaná emoční neprůstřelnost blízká tomu, co Sifneos nazval alexithymii, tedy emoční negramotností? Neprospělo by všem, a především nám samotným, kdybychom ji někdy odložili a byli nejen doktory, ale také lidmi?

15. 01. 2017

O POHŘBECH

Venkov má své velké výhody. Z narození každého dítěte se radujeme nejen v kruhu rodiny. Vítání občánků i křest jsou věci veřejnou. Svatby jsou také otevřené, každý, kdo přijde blahopřát, je vítán. I ve farnosti - ta je místním společenstvím církve - se navzájem zdravíme, myslíme jeden na druhého, přejeme druhým vše dobré, navzájem si pomáháme.

Je-li někdo nemocný, modlíme se za jeho uzdravení. Při každé bohoslužbě vyslovené myslíme na naše zesulé - nepohřbili jsme je ve svých srdcích. Přijde-li někdo na pohřeb našeho zesulého, jsme mu vděční. Vždy nás potěší, řekne-li nám někdo: „Vašeho táty jsem si vždy vážil a vážím.“ „Měl jsem a mám rád vaši maminku.“

I veřejné pohřby mají velký význam. Pokaždé na začátku pohřebního obřadu prosíme jeden druhého - i toho, koho vyprovázíme k Bohu - za odpuštění, čím jsme si ublížili nebo si zůstali dlužní. Pak také děkujeme každému za to, co dobrého našemu drahému kdykoliv v životě prokázal.

Vždyť někdy myslíme i na lidi, které osobně neznáme a snažíme se jim pomáhat v jejich nouzi, To vše je velikým bohatstvím naší kultury, soužití a vzájemných vztahů.

Pohřby i svatby byly vždy slavnostmi celého společenství, nejen slavnostmi pouze v rodinném kruhu. Je-li rozloučení se zesulým pouze „v úzkém kruhu“ - někteří lidé si myslí: „Asi jsou rozhádaní se sousedy“. Nemusí to tak být, ale opět se velice přimlouvám za veřejné pohřby; sousedé a známí se rádi přijdou rozloučit. Vás prosím, abyste se ke mně přidali, když mluvíte lidmi, kteří připravují pohřeb.

/v

CO SI DĚTI PŘEJÍ OD JEŽÍŠKA

Jan Hnízdil

Před vánocemi se mi sešla řada dětských pacientů. Bolesti hlavy, oslabená imunita, infekce, noční pomočování... Měli za sebou nespočet vyšetření. U většiny z nich se žádný objektivní nález, který by jejich potíže vysvětloval, nenašel. Léky nepomáhaly. Při každé příležitosti opakují, že nemoc dítěte je vzkazem rodičům. Jejich tělesné nemoci jsou odrazem trápení dětské duše. Jako bych hrách na stěnu házel.

Mojí poslední předvánoční pacientkou byla osmiletá Jana. Dva roky si stěžuje na bolesti chodidel. Maminka s ní obešla pediatra, dva neurology, čtyři ortopedy. Má za sebou odběry krve, rentgeny, ultrazvuk a magnetickou re-

zonanci. Nikde nic. Nepomohl ani brufen, ani speciální vložky do bot. Jediné, co uleví je večerní masáž chodidel od maminky. Janu jsem vyšetřil a také nic nenašel. I klenba nožní byla dobrá. Nohy občas přetíží tancem. Mohla by mít trochu víc pestrého pohybu. Ani to ale její potíže nevysvětlovalo. Abych se rychle dobral podstaty dětských nemocí, požádám rodiče, aby mne nechali s dětmi chvíli o samotě. Aby se mi mohly bez ostychu svěřit. Dětem pak položím jednoduchou otázku: „Co ti dělá starosti, co si myslíš, že by se u vás doma, v tvém životě mělo změnit, abys byla zdravá a spokojená? Co by sis nejvíc přála?“. Děti mi vždy ochotně, jinými slovy, říkají totéž. Stejně jako milá, citlivá a starostlivá Jana:

„Maminka je hodná, ale moc pracuje, domů chodí utahaná, bolí ji hlava, polyká prášky. Táta je na tom podobně. Na rozdíl od mámy se ale umí taky pěkně vztekat. Ten zase bere prášky na tlak a na žaludek. Navíc se naši pustili do stavby domu. Stojí je to spoustu času, peněz a nervů. Minulý týden prasklo na stavbě nějaké potrubí, táta si s tím neví rady. Kvůli domu se s mámou pořád hádají. Dva roky jsme nebyli na dovolené. Je mi jich líto. Mám o ně starost. Byla bych ráda, aby tak nepracovali, nehádali se, měli na mne víc času, jezdili jsme na výlety, hráli hry. Loni mi jich Ježíšek několik nadělil. Dají se ale hrát jen s tátou nebo s mámou. Ti na to nemají čas. Samotné mi jsou k ničemu...“

Když jsem Janinu zpověď přečetl matce, rozplakala se. Do té doby vůbec netušila, jak Jana jejich hádky a starosti prožívá a sdílí, jak se o ně strachuje, kolik jí to stojí sil, že už tu tíhu nemůže ustát. Netušila, že bolest chodidel je nevědomou snahou matku aspoň na chvíli zastavit, připoutat její pozornost, vymoci si pohlázení.

Janě i všem dětským pacientům přeji, aby jim letos Ježíšek, místo drahých mobilů a tabletů, nadělil obyčejné rodiče. Klidné, hravé a laskavé. Rodiče, kteří si najdou čas na sebe a svoje děti. Rodiče, o jejichž lásku a pozornost si děti nebudou muset říkat nemocemi.

dokončení ze str. 5

MŮJ PRADĚDEČEK TGM

A taky že jsem prababička za mnoho vděčná. Protože geny se zkrátka dědí. A vytrvalost, někdy snad až strohost možná mám od těch protestantů.

V Americe jste vedla sbírky moderního umění v Brooklynském muzeu. Vy sama něco sbíráte, nebo je to pro vás jen práce?

Nesbírám nic. Já jsem v podstatě dost staromódní, takže ještě pořád dodržuju pravidla. A pravidlem například bylo, že kurátoři nebo pracovníci muzeí by sbírat neměli, protože je to jasný střet zájmů. A když už bych si něco chtěla koupit, jenom koupit, žádné dary, musela bych to dílo nejdříve nabídnout instituci, pro niž pracuju, potom ostatním muzeím, a teprve kdyby to všichni odmítli, bych to mohla mít já. Já jsem ale nikdy nechtěla hromadit věci - ani obrazy. Možná to tak mám nastavené i proto, že když jsem odtud odešla, všechno jsem tu nechala. Nevěděla jsem, jestli se ještě kdy vrátím. Já jsem nikdy netoužila něco vlastnit. Proč? To je jen starost.

Jaký obraz vám v Brooklynu visí nad postelí?

Krásný obraz z 30. let od Jana Slavička (syn Míly Masarykové Slavičkové), je to taková matissovská věc, pohled z okna, miska s ovocem. Ten obraz je mi hrozně příjemný. A z postele se dívám na Pradleny od Pravoslava Kotíka, to byl dědeček mého exmanžela. A ještě tam mám jednu minimalistickou kompozici od syna Tomáše.

Žijete převážně v Brooklynu, ale často pobýváte i v Praze. Je něco, čemu tady nerozumíte?

No zrovna dneska jsem šla dopoledne nakupovat a v tom krámě byly dvě paní, které se kvůli čemusi začaly strašně hádat. Mám pocit, že lidi jsou tu nějak divně nevrlí, mračí se na sebe. Ale proč? Jako by se tu neuměli usmát. Přitom když začnete s někým mluvit, třeba i s člověkem, který se na vás díval trochu křivě v tramvaji, tak když překonáte tu počáteční nedůvěru, najednou vidíte, jak jsou tu lidi strašně milí. Je to tu přece skvělé. Je tu bezpečno. Překrásná, skoro až pohádková krajina. Já tu mám vždycky pocit, že je tu všechno tak blízko... A vždycky mě znovu udiví, jak je Praha nádherná. New York je monumentální, ale Praha je tak lyricky krásná, až to člověku zastavuje dech.

Možná že ta nevrlost je ještě pořád dědictví komunismu. Protože tehdy bylo podezřelé, když se s vámi někdo cizí chtěl dát do řeči.

Máte pravdu, otevřenost tehdy vedla k problémům. A lidé to zřejmě bohužel v sobě pořád mají. Jedna věc je ale zajímavá: když v New Yorku jdete po ulici a slyšíte takový ten small talk, jak si lidi na ulici povídají, tak je to skoro vždycky o bytech, protože v New Yorku je nedostatek místa - tedy jinak po Americe je místa dost. Ale když si lidé v Praze povídají na ulici, je to vždycky o jídle - aspoň mně to tak připadá.

Což je ale známka toho, že se máme

dobře. Nevymýšlíme, kde jídlo sehnat, ale jak si ho co nejrafinovaněji připravit.

Je to tak. Já myslím, že se máme docela dobře, a proto nechápu, proč bychom se nemohli podělit s těmi, kteří se dobře nemají. A to mě tedy rozčiluje po celém světě. V Americe je takové bohatství! Jenomže ta bohatší třída už teď nemá tu noblesse oblige, představu, že bohatství člověka zavazuje. Dřív kdo chtěl obstat v té třídě bohatců, musel určitou část svého majetku dát na nemocnice, univerzity, muzea, prostě se dělit. Jinak by byl považován za parvenu, povýšence, nikdo by se s ním ne bavil. Ale to už upadá i v Americe.

Napadne vás někdy, co by tomu řekl pradědeček, kdyby se ocitl v dnešním světě?

No to by mě taky zajímalo. To víte, svět je úplně jiný než v jeho časech. Ale on by se určitě rychle zorientoval. Určitě by byl spravedlivý. A zcela jistě by mu vadila korupce, protože on sám nikdy po majetku netoužil, prostě ho to nezajímalo. A tohle by uplatňoval i na druhé. Zkrátka by to tu trochu přeorganizoval. Tedy musel by na to být mladší, on se totiž stal prezidentem, když už nebyl žádný mladík. Bylo mu 68 let.

Musím se vás zeptat ještě na jednu věc, která je trochu...

... vošajstlich?

Vlastně ano. Čas od času se vynoří fámy, že TGM ve skutečnosti nebyl synem svého oficiálního otce. Nejfantastičtější z těch hypotéz je, že byl levobočkem rakouského císaře Franze Josefa I. Dokumentarista David Vondráček s genetikem Danielem Vaňkem dokonce měli v plánu analyzovat prezidentovu DNA. Proč jste to zakázala?

Protože se domnívám, že k takovému zkoumání není žádný důvod. Pan prezident Masaryk otce měl a já nemám důvod o něm pochybovat. Ani nikdo jiný nemá důvod pochybovat. Je to čistě osobní záležitost. Podle mého názoru jde o fake news, je to falešná zpráva, která jen využívá bulvární metody. A proč by otcem prezidenta Masaryka měl být zrovna Franz Josef I., to opravdu nechápu.

A víte, jaká by to byla mediální bomba, kdyby se ukázalo, že prezident Masaryk rozložil říši svého vlastního otce?

Jenže ono ani tohle není tak docela pravda. On původně přemýšlel o nějaké formě evropské unie, ne o úplném rozdrobení Evropy.

Kdybyste tu analýzu povolila, neukončilo by to definitivně všechny ty senzacechtivé hypotézy?

Ale ty fámy budou vždycky, vynoří se zase nějaké jiné. Protože lidi zkrátka nechtějí věřit, že obyčejný koč z Moravského Slovácka může mít syna, který se stane prezidentem. V Americe je ale takových

případů tolik! To jen tady tomu lidi nevěří - asi proto, že mají malé sebevědomí. Přitom by na to naopak měli být hrdí! Tady je tolik nadaných, vzdělaných a pracovitých lidí, jen to neumíme prodat. Je to trochu jako s tím otcem pana prezidenta Masaryka. Proč tady lidi nechtějí věřit, že to, co jsou, je to nejlepší, co můžou být? Přece je to důležité: mít sebevědomí, dělat práci nejlíp, jak můžu, a být na to hrdý. V Polsku byl taky komunismus, ale Poláci se takhle sešněrovat nenechali. Možná proto, že mají moře. Moje teorie totiž je, že když máte otevřeně moře, máte otevřený celý svět. Kdežto praotec Čech se zkrátka zastavil tady, takže nemáme moře, ale mléko a strdí. Přičemž málokdo tu ví, co to strdí vlastně je.

Ch. Kotíková je dcerou Herberthy Masarykové, vnučkou Herberta Masaryka a pravnučkou TGM. Jejím otcem byl kunsthistorik a velký znalec Prahy Emanuel Poche. Charlotta vystudovala večerně dějiny umění na KU, později pracovala v Národní galerii. Vdala se za hudebního skladatele Petra Kotíka, v roce 1970 s ním odešla do Buffala v USA, pak přesídlila do Brooklynu, kde žije dodnes. Vedla sbírky současného umění Brooklynského muzea (1983 - 2007), dnes je nezávislou kurátorkou. Působí ve Společnosti Jindřicha Chalupeckého. Narodili se jí dva synové, Tomáš a Jan (zemřel na rakovinu v roce 2007, ve stejném roce se rozvedla). Má dva vnuky, kteří žijí v Praze.

Masarykovská genealogie:

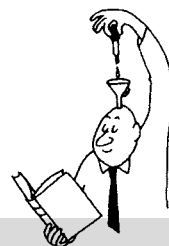
První československý prezident Tomáš Masaryk měl pět dětí: Alici, Herberta, Jana, Olgu a Eleonoru, ovšem ta zemřela krátce po narození. Alice a Jan byli bezdětní, Olga a Herbert měli každý dvě děti - Herbert měl s Mílou Masarykovou Slavičkovou, vdovo u po malíři Antonínu Slavičkoví, kromě dvou dcer (Herberthy a Anny) i dva syny, kteří zemřeli v dětském věku. Také oba synové Olgy, nejmladší dcery TGM, zemřeli předčasně a za ne zcela vyjasněných okolností během 2. světové války (ve věku 22 a 24 let).

LN 3.11. 2017

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

neděle 3.12.	1. adventní
<i>diecézní sbírka na bohoslovce</i>	
7.15 h. Letohrad	Iz 63,16-19;64,2b-7
8.45 h. Lukavice	Ž 80 1 Kor 1,3-9
10.15 h. Orlice	Mk 13,33-37
sobota 9.12.	18 h. Lukavice
neděle 10.12.	2. adventní
7.15 h. Letohrad	Iz 40,1-5,9-11
8.45 h. Mistrovice	Ž 85 2 P 3,8-14
10.15 h. Orlice	Mk 1,1-8
sobota 16.12.	18 h. Mistrovice
neděle 17.12.	3. adventní
7.15 h. Letohrad	Iz 61,1-2a.10.11
8.45 h. Lukavice	Lk 1,46n 1 Sol 5,16-24
10.15 h. Orlice	J 1,6-8. 19-28
15.00 h. Letohrad	- bohoslužba pokání
sobota 23.12.	18 h. Lukavice
neděle 24.12.	4. adventní
7.15 h. Letohrad	2 Sam 7,1-5. 8b-16
8.45 h. Mistrovice	Ž 89 Ř 16,25-27
	Lk 1,26-38
16.00 h. Orlice	- „Lucerničková“
pondělí 25.12.	Slavnost Narození Páně
7.15 h. Letohrad	Iz 62,11-12
8.45 h. Lukavice	Ž 97 Tit 3,4-7
10.15 h. Orlice	J 1,1-18
úterý 26.12.	Svátek sv. Štěpána
7.15 h. Letohrad	Sk 6,8-10; 7,54-64
8.45 h. Mistrovice	Ž 31
10.15 h. Orlice	Mt 10,17-22
sobota 30.12.	18 h. Mistrovice
neděle 31.12.	Svátek Svaté Rodiny
7.15 h. Letohrad	Sir 3,3-17a Ž 128
8.45 h. Lukavice	Kol 3,12-21
10.15 h. Orlice	Lk 2,22-40
pondělí 1. ledna	Slavnost Ježíšovy Matky
7.15 h. Letohrad	Nm 6,22-27 Ž 67
8.45 h. Mistrovice	Gal 4,4-7
10.15 h. Orlice	Lk 2,16-21
sobota 6.1.	Slavnost Zjevení Páně
7.15 h. Letohrad	Iz 60,1-6 Ž 72
8.45 h. Lukavice	Ef 3,2-6
10.15 h. Orlice	Mt 2,1-12
neděle 7.1.	Svátek Křtu Páně
7.15 h. Letohrad	Iz 42,1-4,6-7 Ž 29
8.45 h. Mistrovice	Sk 10,34-38
10.15 h. Orlice	Mk 1,6b-11

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková, jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz • uzávěrka je 20. každého měsíce
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741